

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

Ž I V O T

OKTÓBER
PAŹDZIERNIK **2002**

Č. 10 (532)

CENA 2.00 ZŁ

**PREHLIADKA
KRAJANSKÝCH
DYCHOVIEK**

**PAMÄTNÍK
SLOVENSKÝM
POVSTALCOM**

**PROPAGÁCIA
PRIHRANIČNÉHO REGIÓNU**

Z DEJÍN SPIŠSKÉHO ZAMAGURIA

25. augusta t.r. sa v spišskej obci Fridman uskutočnila tradičná, už XXI. prehliadka krajaňských dychovíek, ktorej sa zúčastnilo šesť orchestrov a hostia zo Slovenska - dychová hudba Turčianka z Martina. Na našom zábere nástup všetkých dychových orchestrov pred začatím prehliadky. Podrobnejšie o prehliadke píšeme na str. 20-21.
Foto: J. Bryja

V ČÍSLE:

S úctou pani učiteľke	4-5	Prehliadka dychovíek '2002	20-21
Pamätník slovenským povstalcom	6-7	Poviedka na voľnú chvíľu	22-23
Odklíňanie a odkrývanie	7-8	Nebezpečné vírusy	25
Posviacka požiarňického auta	9	Čitatelia - redakcia	26-28
Na dobré a na zlé	10	Poľnohospodárstvo	29
Posolstvo lásky	11-12	Mladým - mladším - najmladším	30-31
Z dejín spišského Zamaguria	12-13	Šport a hudba	32
Požiarňická slávnosť	14-15	Učíme sa vyšívaf	33
Propagácia prihraničného regiónu (3)	16-17	Naša poradňa	34-35
Sv. otec opäť v Poľsku	18	Psychozábava - humor	36-37
Oravské leto '2002	19	Zaujímavosti	38

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

Adres redakcji:

31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7 tel. 633-36-88,
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www. tsp.org.pl

Wydawca:

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE, ZARZĄD GŁÓWNY
SPOŁOK SŁOVÁKOV V POLSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 KRAKÓW, ul. św. Filipa 7
tel.: 632-66-04, tel./fax: 634-11-27, e-mail: zg@tsp.org.pl

Czasopismo zostało wydane przy pomocy finansowej
Ministerstwa Kultury

Redaktor naczelny: JÁN ŠPERNOGA

Zespól: Peter Kollárik, Ján Bryja

Społeczne kolegium doradcze: Žofia Bogačková,
Jerzy M. Bożyk, Maria Glodasiková, František Harkabuz,
Žofia Chalupková, Bronislav Knapčík, Lýdia Mšalová,

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP, 31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

Warunki prenumeraty:

Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje Zarząd Główny
w Krakowie w terminach: do 30 listopada na I kwartał,
I półrocze oraz cały rok następny;
do 15 czerwca na II półrocze roku bieżącego
lub bezpośrednio wpłatą na konto:
Bank PKO S.A. III/O Kraków 10701193-2017-2221-0100
Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Cena prenumeraty dla kól i oddziałów Towarzystwa:

1 miesiąc - 2 zł, półrocznie - 12 zł, rocznie - 24 zł
Cena prenumeraty zagranicznej jest wyższa o 100%.
Do ceny prenumeraty indywidualnej dolicza się koszty wysyłki.

Nie zamówionych tekstów, rysunków i fotografii
redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów
oraz zmian tytułów nadesłanych tekstów.

PRED XI. ZJAZDOM SSP

**ANDREJ
GAVRON
z Tribša**

- Na XI. zjazde nášho Spolku sa budeme musieť zamyslieť, ako oživiť činnosť našich miestnych skupín. Mnohé z nich, v tom aj naša, už dlhšie obdobie stagnujú. Všetci však dobre vieme, že to nebude ľahká úloha. S lútosťou musím povedať, že v posledných rokoch sa naša krajská základňa ochudobňuje. Dnes sa o krajskú činnosť zaujímajú len starší krajanovia a tých je z roka na rok menej. Odišli od nás mnohí obetaví a aktívni krajanovia, ktorých je ťažko nahradiť. Naše pokolenie si ešte udržuje slovenské povedomie, ale mladší už o to nedbajú. Okrem toho dnes sú ťažké časy. Ľudia majú dosť problémov so zaistením živobytia pre svoje rodiny a na verejnoprospešnú činnosť už nemajú čas ani chuť. Voľakedy sme boli pod silným polonizačným tlakom, ale boli sme o to silnejší, vedeli sme si vybojovať svoje práva. Potom, po vojnovom stave v Poľsku, a neskôr, keď nastala väčšia sloboda a demokracia, sa všetko zmenilo. Žiaľ, k horšiemu, lebo ľudia začali zabúdať na svoj pôvod. Dnešná mládež k národnostným otázkam pristupuje veľmi ľahostajne, preto ju ťažko pritiahnúť do činnosti v miestnej skupine. Pravdu povediac, ani ju nemáme čím pritiahnúť, veď naše skromne zariadené klubovne nie sú žiadnym lákadlom. Predtým sme mali problémy s vyučovaním slovenského jazyka na našej škole. Začiatkom sedemdesiatych rokov nemal kto učiť. Aj keď sa učilo, hodiny slovenčiny boli neskoro poobede, takže deti museli prakticky druhýkrát prichádzať do školy. Dnes však slovenčina v našej škole úplne zanikla. Rodičia nedbajú o to, aby sa ich deti naučili reč svojich predkov, a deti sa predsa samé toho nebudú domáhať. Veď mnohí mladí sa už ani necítia Slovákmi. Lenže aká budúcnosť čaká našu MS, keď naša mládež nebude vedieť po slovensky? Škoda, že v rodinách zanedbali národnú výchovu detí. Okrem toho ľudia sa dnes národnostne miešajú alebo odchádzajú za prácou do väčších miest či do zahraničia, preto je v rodinách ťažko udržať slovenské národné povedomie. Aj v našom kostole zanikajú slovenské spevy a modlitby, hoci by sa malo spievať striedavo - jednu nedeľu po poľsky a druhú po slovensky, ako to bolo dávnejšie. Preto si myslím, že aj keby sme chceli v našom kostole zaviesť slovenskú svätú omšu, boli by s tým problémy.

Myslím si, že je potrebná väčšia aktivita nielen výborov MS, ale aj obvodných

výborov a Ústredného výboru SSP. Členovia OV a ÚV by mali častejšie chodiť medzi ľuďmi a povzbudzovať krajanov, ako to bolo voľakedy. Bolo by dobre, keby sa aj u nás konali nejaké kultúrne podujatia, aby ľudia videli, že sa niečo robí. Treba taktiež nadviazať spoluprácu so Slovenskom, aby naše súbory mohli častejšie vystupovať na Slovensku a slovenské u nás. Mali by sa častejšie organizovať pre krajanov vlastivedné či pútnické zázjazydy na Slovensko, aby lepšie poznali starú vlasť. Aj týmto spôsobom môžeme pritiahnúť ľudí do krajskej činnosti. Myslím si, že aj Slovenská republika by mala prejavovať väčší záujem o svojich krajanov, veď dnes vôbec necitíme pomoc z jej strany. Krajanovia musia vedieť, že Slovensko o nás vie a nie sme mu ľahostajní.

**KRISTÍNA
RAPAČOVÁ
z Harkabuza**

- Myslím si, že na XI. zjazde sa budeme musieť zamyslieť hlavne nad spôsobom oživenia činnosti našich miestnych skupín, obnovením vyučovania slovenčiny v našich školách a zlepšením vybavenia krajských klubovní. Nebude to ľahké, keďže s lútosťou musím konštatovať, že v posledných rokoch sa naša členská základňa značne ochudobnila. Odišli od nás mnohí obetaví a aktívni krajanovia, ktorých je len ťažko nahradiť. Žiaľ, neobišlo to ani našu miestnu skupinu. Hoci od úmrtia dlhoročného predsedu MS SSP v obci a môjho otca Romana Rapača už uplynuli dva roky, krajanovia nedokázali vybrať jeho nástupcu.

Malá aktivita a angažovanosť krajanov súvisí tiež s tým, že dnes si slovenské povedomie udržujú hlavne starší krajanovia. Mladí, ktorí by ich už onedho mali zastúpiť, nemajú v sebe také pevné slovenské národnostné povedomie, ako ich rodičia či starí rodičia. Z našej obce úplne vymizla slovenčina. Už dlhé roky ju nepočujeme ani v kostole, ani v škole. So slovenskými spevmi a slovom sa síce ešte možno stretnúť buď v rodinnom kruhu alebo na svadbách, ale to je všetko. Tieto okolnosti spôsobujú aj postupný pokles počtu čitateľov Života, keďže väčšina mladých už v podstate slovenčinu neovláda. Hlavná príčina je však v tých rodičoch, ktorí dovolili, aby sa slovenský jazyk prestal vyučovať v škole a aby ich deti zabudli na svoj pôvod a na svoje korene. Ak teda rodičia nemajú záujem o výučbu

slovenčiny, deti sa samé nebudú toho dožadovať. Treba s tým čím skôr niečo urobiť, veď bez mladých krajanov sa naše miestne skupiny nebudú rozvíjať. Myslím si, že sa musíme pokúsiť o obnovenie slovenskej výučby, aj keď to nebude ľahké.

Ďalším dôvodom slabnutia krajskej angažovanosti je to, že dochádza k premiešaniu obyvateľstva. Mnohí sa ženía s partnermi inej národnosti alebo odchádzajú za prácou do väčších miest či do zahraničia a v obci ostáva len málo aktívnych ľudí, ktorí by mali záujem o ďalší rozvoj krajskej činnosti.

K zlepšeniu terajšej neradostnej situácie by mohli pomôcť dobre vybavené moderné klubovne, keďže dnešné, žiaľ, nemajú čím pritiahnúť mladých ľudí. Pre povzbudenie záujmu o slovenčinu a Slovensko by bolo potrebné organizovať pre krajanov viacej vlastivedných výletov na Slovensko, tak pre starších, ako aj pre mládež. Dobré by bolo rozvinúť väčšiu spoluprácu so Slovenskom a organizovať viacero krajských kultúrnych podujatí v menších obciach, vďaka čomu by krajanovia získali hlbší kontakt so slovenskou kultúrou.

Myslím si však, že treba zaktivizovať nielen malé miestne skupiny, ale aj činnosť obvodného výboru SSP na Orave, ktorého vedenie by sa malo s krajanmi častejšie stretávať a viacej zaujímať o dianie v jednotlivých obciach, pomáhať im v aktivizovaní krajanov a povzbudzovať ich do ďalšej práce. To isté platí aj o ústrednom výbore SSP. Väčší záujem o nás by mala prejavovať aj Slovenská republika, ktorá akoby na nás v posledných rokoch zabúdala. Dúfam, že na najbližšom zjazde sa podarí vyriešiť mnoho z týchto problémov, čo bude v prospech rozvoja celého krajského hnutia.

**MARGITA
PLEVOVÁ
z Fridmana**

- Musím povedať, že naša miestna skupina nepatrí medzi najaktívnejšie. Naša činnosť v posledných rokoch dosť stagnuje. Zišlo by sa ju nejak rozhybať. Nebude to však ľahká úloha, veď vieme, ako ťažko je mládež zapojiť do práce MS. Činnosť MS v obciach, v tom aj u nás, je spravidla založená len na aktivite niekoľkých starších krajanov. Aj u nás mnohí krajanovia, ktorí tvorili pevnú základňu miestnej skupiny, vycestovali do Ameriky, a mladí ich nedokázali zastúpiť. Mnohí totiž nemajú v sebe to pevné slovenské národnostné povedomie, ako ich rodičia či starí rodičia. Z našej obce totiž úplne vymizla slovenčina. Už dlhé roky ju nepočujeme ani

